Kvinnor Svenska kyrkan

Kvinnoglöd

Nyhetsbrev från Kvinnor i Svenska kyrkan Nr 4 2019

Vårt uppdrag är att rädda skapelsen

Linköpings stiftsgrupp ska stå för Våreld i maj 2020. Vi har bestämt tema: *Vår plats på jorden*.

Detta diskuterades av Fripratarna, berättar Kerstin Bergman i Linköpings stiftsgrupp: Ja, människans plats är inte ovanför allt annat så att vi kan styra och ställa som vi vill och så *råda över* naturen. *Vi är en del av naturen*, en del av naturens kretslopp. Vi dör och blir mull, och? Själv tänker jag så här: jag får *Vila i moder Jords famn, hon som ständigt låter nytt liv uppstå.*

– För mig är detta påskens budskap. (Fripratarna har ju sen länge avvisat tolkningen att Jesus offrades för våra synder. Det är ju liv och död det handlar om). Jesus uppstod men i annan gestalt. Livet fortsätter men i annan gestalt. Jag blir kanske näring för en liten blomma. Är det inte ganska *under*-ligt, skriver Kerstin.

Strimlusen på blomman har samma budskap som lappen på mataffärens anslagstavla. Foton: Bulle Davidsson

Kristen ekoteologi, vad är det? Att vårda naturen och vår jord. Behövs en särskild ekoteologi? Prästen Eva Katarina Agestam berättar om ekoteologi på sid 3

Kallelse till årsmöte för Kvinnor i Svenska kyrkan

lördagen den 9 maj 2020 kl 14
på Vårdnäs stiftsgård, Linköpings stift

Alla medlemmar har rätt att närvara vid årsmötet. Rösträtt har de representanter som utses av respektive stiftsgrupp eller nätverk enligt stadgarna.

Motioner kan väckas av enskild medlem eller av stiftsgrupp/nätverk och ska ha inkommit till ordf Gunilla Åkesson senast den 9 mars 2020.

Förslag till dagordning och övriga handlingar skickas ut till representanter och övriga anmälda senast tre veckor före årsmötet.

Årsmötet äger rum i anslutning till konferensen Våreld. Program med uppgifter om anmälningstid med mera, kommer med Kvinnoglöd nr 1/2020.

För styrelsen/Gunilla Åkesson, ordförande

Samerna har en annorlunda ingång till kristendomen

I början av november hölls en workshop på kyrkokansliet i Uppsala för att öka kyrkans kunskap om den samiska andligheten. Det handlar om att synliggöra den samiska andligheten, berättar Ingrid Inga, ordförande i Svenska kyrkans samiska råd.

– Vi samer har ett djupare förhållande till skapelsen än svenskarna, säger Ingrid Inga. Liksom alla urfolk har vi traditionella kunskaper om naturen och hur man kan lösa klimatfrågan. Vi som andra urfolk är inte heller så individualiserade som svenskarna, där var och en tänker på sig själv. Vi har en stark gemenskap i familjen, där kvinnan har en stark ställning.

– Den samiska andligheten står inte i motsatsförhållande till den kristna traditionen, vi har en annorlunda ingång till kristendomen. Vår andlighet handlar inte om shamanism och new age, betonar hon.

Workshopen är en del av uppföljningen av Svenska kyrkans vitbok om kyrkans förhållande till samerna. Sid 2

Tema för nästa nr: Kvinnors skap-ande

andlighet – engagemang – gemenskap – kvinnokraft

Maria, du modiga, trotsiga!

Under år 2019 har Kvinnor i Svenska kyrkan mött Maria Magdalena vid flera tillfällen. Under Våreld 3-5 maj i Östersund fick vi ta del av Helen Lugners personliga upplevelse av kvinnan Maria Magdalena i dikt och rörelse.

Den 12 maj uruppfördes Maria Magdalena-mässan Kärlekens färg i Skoghalls kyrka med text av Maria Hallén och musik av Maria Hulthén Birkeland. En mässa som vi ekonomiskt bidragit till.

Vid Höstglöd den 4-5 oktober i Karlstad fick vi lyssna till Maria Halléns berättelse om hur texterna vuxit fram hos henne och hennes funderingar kring Maria Magdalenas gestalt.

Dessutom gav Monica Sjögren Nordgren prov på tankar och bilder från sin bok Maria Magdalena, kvinnan vid Jesu sida. Karlstadsgruppen har lyssnat på Västanå teaters Jakob Hultcrantz Hanssons version av Maria Magdalenas liv i Kroppkärrskyrkan. Och den 23 november inbjöd Lunds stiftsgrupp till en heldag kring Maria Magdalena i Maria Magdalena kyrka i Lund.

Legenderna och berättelserna kring Maria Magdalena är många och skiftande. Bilderna av henne likaså. Vår fantasi inspireras av bild, musik och texter, fortfarande över 2000 år sedan hon levde. Våra tolkningar blir olika men ett är säkert, och det är att hon berör oss och har något att säga oss även i den tid vi lever nu.

Maria, din hängivenhet och din styrka, vi skulle behöva mer i vår kyrka.

(ur Maria Magdalenamässan)

Vill du uppleva Maria Magdalena-mässan så uppförs den ännu en gång i Skoghalls kyrka, Karlstads stift, den 26 april 2020 kl 18.

Gunilla Åkesson
Ordförande i KviSk

Krönika

Vitboken – första steget i processen

När jag var åtta år lämnade jag mitt hem, och har ännu inte kommit tillbaka.

Det är titeln på ”nomadskoleboken” som lyfter fram konsekvenserna av de mörka kapitlen i svensk historia där kyrkan var delaktig.

Samer skulle göras till lydiga kristna undersåtar via lagstiftning, mission och undervisning, i en kolonisationsprocess som tog sin början med 1600-talets malmfyndigheter.

Barnen togs från sina föräldrar och sattes i undermåliga internatskolor, där de pryglades om de talade samiska. Skam och skuld över sin identitet, kultur och språk inpräntades i samerna.

Nomadskoleboken och Svenska kyrkans vitbok, *De historiska relationerna mellan Svenska kyrkan och samerna: En vetenskaplig antologi* kom båda 2016 och ska vara ett första steg i processen mot försoning.

Kyrkan satte djupa avtryck genom att gå myndigheternas ärenden med gudomlig auktoritet. Till följd av de djupa sår som kyrkan lämnade efter sig, bär den ett stort ansvar i försoningsarbetet, skriver Tore Johnsen, en av utredarna,

Ingrid Inga

som också ger en tydlig bild av vad en försoningsprocess måste innehålla för att vara äkta och genomgripande.

Sylvia Sparrock, då ordförande i Svenska kyrkans samiska råd, skriver i vitboken hur samerna fortfarande lider, och listar åtgärder som Svenska kyrkan bör vidta för att försoning ska bli möjlig.

Försoningsprocess

Nuvarande ordföranden Ingrid Inga ser att vitboken beskriver hur kyrkan varit drivande i statens politik med bland annat rasbiologiska institutet och kolonisationen av samernas traditionella marker. Hon säger:

– Ärkebiskop Antje Jackelén har varit väldigt tydlig om att det varit en förfärlig period i kyrkans historia. Hon har en vilja att försonas och upprätta en ny relation med det samiska folket.

– Vitboken är bara första steget i en försoningsprocess, och kyrkans samiska råd fortsätter att arbeta med processen, säger Ingrid Inga.

Ett steg är det högtidliga återbördandet i augusti i år av kvarlevorna av 25 samer till Gammplatsen i Lycksele, där de grävdes upp 1950 och sedan legat – bortglömda – i Historiska museet i Stockholm, och från 2013 i Västerbottens museum i Umeå.

Ett annat steg är workshopen i kyrkokansliet i november. Svenska kyrkan har också fört diskussioner med regeringen om att inrätta en sanningskommission, vilket nu regeringen har för avsikt.

Elisabeth Enger, redaktör

Vitboken kan laddas ner från www.svenskakyrkan.se/forskning/vitboken, liksom kortversionen Samerna och Svenska kyrkan, som också kan fås gratis som pappersbok.

Kvinnoglöd nr 4/2019 Årgång 9. Kvinnoglöd är ett nyhetsbrev från Kvinnor i Svenska kyrkan KviSk och ges ut 4 ggr/år, även på hemsidan www.kvinnorisvenskakyrkan.se. Nyhetsbrevet trycks på miljövänligt papper hos Silanders Grafiska AB i Göteborg.
Manusstopp för nästa nummer: Fredagen den 14 februari 2020
Ansvarig utgivare: Gunilla Åkesson. Redaktör: Elisabeth Enger. *Redaktionsråd:* Gunilla Bäckström, Luleå stiftsgrupp, Marianne Staaf-Gälldin, Härnösands stiftsgrupp, Bulle Davidsson, Linköpings stiftsgrupp, Ragnhild Greek, Stockholms stiftsgrupp
Redaktionsadress: Elisabeth Enger, Låbyn Hagen 501, 662 91 Åmål. Bidrag kan även mejlas till eenger.hagen@gmail.com

”Ekoteologi borde vara själva huvudteologin”

Var rädd om Skapelsen!

– Grundsatsen, att vi ska vårda Skapelsen, är självklar inom kristendomen. Men vi vågar inte dra konsekvenserna. Vad det verkligen innebär att vara rädd om miljön, det har vi i kyrkan inte kopplat samman.

Det säger Eva Katarina Agestam, präst i Söderköping S:ta Anna församling, som deltar i Ekologiska seminariet i Västerås stift. Det är sprunget ur ett ekoteologiskt nätverk som hålls ihop av biskop emeritus Thomas Söderberg. Där ingår naturvetare och teologer. Naturvetarna underbygger med fakta och teologerna står för den existentiella omvärderingen.

Kyrkans historia följer samtidigt samhällsutvecklingen med de senare århundradenas allt större individualisering, menar Agestam. Religionen har snävats in och vi ser människan som hela skapelsens mittpunkt i stället för att vi har en plats i hela skapelsen.

> Skapelsen, liksom fattiga, kvinnor och människor med annan sexuell läggning, har blivit osynliggjord inom kyrkan, säger Eva Katarina Agestam.

Ekoteologi i Svenska kyrkan

Ekoteologin har sin rot 50 – 60 år tillbaka, men har tagit fart under 1980 – 1990-talen. Utvecklingen har följt miljörörelsen i stort.

Det finns i dag tre nätverk kring ekoteologi inom svenska kyrkan. Ett ekoteologiskt nätverk med centrum i Västerås stift och biskop emeritus Thomas Söderberg.

Ur detta har Ekoteologiska seminariet sprungit, som givit ut antologin *Planeten och kärlekens gränser.* Rättviks sitftsgård arrangerar Ekoteologiska dagar en gång om året.

– Tro har blivit en fråga om den privata relationen med Gud, eller att ofta gå i kyrkan, säger Eva Katarina Agestam. Men tron handlar i själva verket om vårt uppdrag att vårda hela skapelsen.

Relationer till andra människor, att vi ska vara snälla mot varandra, är viktigt, men vi har glömt att kyrkan är en kollektiv gemenskap. Vi är benägna att sätta människan högst i hierarkin.

I dag har ekotelogi en nära koppling

Eva Katarina Agestam

Med Bibeln som utgångspunkt

– Vi behöver öva oss att leva i det som Martin Luther kallade det allmänna prästadömet, säger Eva Katarina Agestam. Därför är kap 21 i *Planetens och kärlekens gränser* ett samtalsunderlag för att inspirera till reflektion kring vår tro och vår världsuppfattning, att användas i exempelvis samtalsgrupper.

Så här kan det se ut:

Agestam skriver: *Gud har alltså skapat hela världen och bryr sig om den. Guds kärlek genomsyrar allt. Vi människor hör ihop med och är beroende av hela Guds skapelse.*

Så anger hon vilka bibelställen som har med denna tanke att göra. Hon ger även kommentarer. Ett annat exempel:

Vila och sabbatsfirande är en inomvärldslig fullbordan av hela skapelsen.

– Vi får tillfälle att en gång i veckan och vid alla stora högtider påminnas om vårt beroende av Gud som den stora skaparen, och att skapelsen fungerar utan oss människor. I själva firandet är världen hel och allt fullbordat!

Tema: Vad är kristen ekoteologi?

till befrielseteologi, feministteologi, queerteologi. De handlar om att i kristendomen ta med perspektiv som blivit osynliggjorda.

– Jesus var ju väldigt tydlig med detta, påpekar Agestam.

Så som befrielseteologin handlar om de fattiga, feministteologin om kvinnor och queerteologin om annan sexuell läggning, så handlar ekoteologin om hela skapelsen. Alla har blivit osynliggjorda inom kyrkan.

Agestam tycker att ekoteologi borde vara själva huvudteologin. Målet måste vara att prata om en helhetsteologi, där allt får plats.

Nu hoppas Agestam att kyrkan på nya sätt ska värdera hur vi ska agera och inte agera.

– Ekonomisk tillväxt är ett exempel, behöver vi ha ekonomisk tillväxt?

Det finns alternativ. Så talas det om alternativ till begreppet bruttonationalprodukt, BNP, som anger det ekonomiska värdet av alla färdiga varor och tjänster som producerats. BNP kan inte mäta livskvalitet.

I Nya Zeeland använder man ett annat mått på levnadsstandard innefattande socialt kapital, naturligt, mänskligt och finansiellt kapital. Bhutan har myntat begreppet *bruttonationallycka* där man bland annat mäter hälsa, utbildning och kulturell mångfald.

Språket och hur man uttrycker sig är mycket betydelsefullt, anser Agestam. Att tala om Moder Jord och Livgiverskan handlar om att vidga gudsbilden, det är viktigt.

Elisabeth Enger, redaktör

Ekoteologiska seminariet: Planetens och kärlekens gränser. Boken är slut men seminariet diskuterar just nu eventuell ny utgivning.

Läs mer:

Magnus P Wåhlin: En annan värld är möjlig – teologi i klimatkrisens tid

Sven Hillert: Frälsning för alla – en biblisk vision

Anne-Marie Thunberg viktig aktör i samhällsdebatten

Anne-Marie Thunberg

Vad har Anne-Marie Thunberg gemensamt med Manfred Björkquist, Ludvig Jönsson och Ylva Eggehorn? Jo, de har alla varit redaktörer för kulturtidskriften Vår Lösen. Men Anne-Marie Thunberg innehade posten längst, i 37 år var hon redaktör för tidskriften, och hon var en stark röst i det offentliga samtalet.

Thunberg var teologie licentiat, arbetade som socialsekreterare i Sveriges kristliga studentrörelse, och senare i Svenska ekumeniska nämnden, där hon ansvarade för organisationernas arbete med sociala frågor. Hon medverkade i Dagens Nyheter och hade förtroendeuppdrag i Svenska kyrkan. Hon blev senare hedersdoktor vid Lunds universitet.

Thunberg var även drivande för tvärvetenskaplig och framtidsinriktad forskning och forskningsetiska frågor. Hon arbetade med frågor om livets gränser: Abort, dödshjälp, bioetiska och vårdetiska frågor.

Läs mer om Anne-Marie Thunberg i Svenskt kvinnobiografiskt lexikon!

Sara Anne-Marie Thunberg, www.skbl.se/sv/artikel/AnneMarieThunberg, Svenskt kvinnobiografiskt lexikon (artikel av Hanna Stenström), hämtad 2019-11-11.

Homage

I stark motvind
sänder du ut din här.
De axlar bördan,
att strida för din rätt.
I en osynlig gemenskap
genom tiderna
står de enade trots sin utsatthet.
Motståndaren är konvention och prestige,
makt och bundenhet,
andlig fattigdom och
självpåtagen auktoritet.
En Birgitta, en Simone, en Mary,
en Etty, en Emilia, en Therese syns ibland dem.
Motståndets makt rör vid
var och en av dem – skadar på djupet.
Nåd förhindrar att makten förvränger.
Sina ärr bär de som försoningstecken.

©Kristina S Furberg

Kristina Sandgren Furberg har skickat denna dikt till Kvinnoglöds läsare. Kristina är även textförfattare till dansmässan Din ljusa skugga.

Samers förtroende för vården är lågt

Samer möter ofta brist på förståelse inom vården för sin kultur och nästan ingen personal kan samiska. Det kan utgöra hinder för fysisk och psykisk hälsa och gör att samers förtroende för vården är lågt.

Det berättade psykologen Lotta Omma från Nätverket samisk hälsa vid ett seminarium under Mänskliga rättighetsdagarna, som 13-15 november hölls i Linköping. Nätverket finansieras av socialdepartementet och syftar bland annat till att öka språk- och kulturanpassade vårdtjänster.

Det omfattar Region Norrbotten, Västerbottens läns landsting, Region Jämtland Härjedalen och Landstinget Dalarna. Mer information finns på respektive regions webbsida.

Bulle Davidsson, jämställdhetsgruppen

Annika Eklund Asp till minne

En av Västerås stiftsgrupp trognaste medlemmar, Annika Eklund Asp, Leksand, har avlidit. Hon var under ett tiotal år en värdefull och uppskattad ledamot i stiftsgruppens styrelse. Hon blev 81 år.

Efter tre vinterkurser på Sjöviks folkhögskola i södra Dalarna antogs Annika till utbildning till diakonissa vid Ersta diakonianstalt i Stockholm. I den ingick sjuksköterskeexamen på Ersta sjuksköterskeskola.

Annika vigdes till diakonissa i Ersta kyrka i närvaro av bland annat hennes doppräst Arild Karlén. Hon tjänstgjorde därefter som sjuksköterska på Ersta sjukhus. Sedermera som föreståndare för Ersta hem för äldrevård.

Sin tid som diakonissa avslutade Annika i Hedemora församling i Dalarna. Kring en månad före sin död den 4 oktober 2019 gav Annika uttryck för sin djupa förankring i den livsväg hon fick, med orden:

– Jag var en glad och tacksam Syster, och är nog det fortfarande. Jag har känt mig välsignad och det är levande för mig.

Tack, Annika, för troget medlemskap och lång insats som styrelseledamot!

Tack systerdotter Annika för din livsinsats! Jag har inte bara mist en värdefull medlem i Kvinnor i Svenska kyrkan, utan mest av allt en privatsjuksköterska och en livserfaren, klok själavårdare och vän.

Ingegerd Hellberg
ordf Västerås stiftsgrupp

Vill du bli medlem?

Gamla och nya medlemmar hälsar vi varmt välkomna!

Sätt in årsavgiften 100 kr på bankgiro 422-3699. Glöm inte ange namn, adress, födelseår och eventuell e-postadress.

Du kan även swisha medlemsavgiften till KviSk. Mejla då dina personuppgifter till gunilla.akesson5@comhem.se

Swishnumret är: 123 691 859 3